

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ РИНКУ M&A

Поплавська О.В.

викладач кафедри економічної теорії

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

Кальмук О.Т.

магістр

Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

Підвищення інвестиційної привабливості, сприяння зростанню інвестиційного клімату в країні, формування іміджу надійного партнера є важливими завданнями сьогодення. Тому розвиток інвестиційного ринку, який є одним із механізмів забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, визначає напрямки спрямування інвестиційних потоків у найбільш привабливі сегменти економіки і тим самим сприяє економічному зростанню.

За останні два роки на світовому інвестиційному ринку спостерігається скорочення прямих інвестиційних потоків. Так, результатом 2017 року стало скорочення прямих іноземних інвестицій на 16% до показника \$1,5 трлн (хоча всі прогнози стверджували про його зростання з \$1,75 трлн у 2016 до \$1,8 трлн у 2017) [1].

Як зазначалось у доповіді Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) у щорічному звіті «World Investment Report 2017» найбільший інвестиційний рух спостерігався між розвинутими країнами (59%) і між країнами, що розвиваються (37%) [2]. При цьому іноземне інвестування у розвинені країни скоротилось на 27% - до \$810 млн (в Північній Америці - на 33%, в Європі - на 27%), винятком стала Австралія, де цей показник виріс на 11%. А у країнах, які розвиваються виявлена протилежна тенденція – розмір

прямих іноземних інвестицій зріс до \$653 млрд, що становить 2% приросту в порівнянні з минулим роком. Рекордно низького значення досягли інвестування у країнах з перехідною економікою, тут обсяг прямих іноземних інвестицій зменшився на 17% (\$55 млрд) [1]. Такі тенденції в останнє спостерігались ще у 2005 році. У звіті також наголошується, що після трьох років зростання обсяг транскордонних угод зі злиттів і поглинань (M&A) у 2017 році скоротився на 23% - до \$666 млрд. Проте цей показник входить до трійки максимальних за останні десять років.

Згідно з попередніми даними Ukrainian Institute for the Future за 2017 рік, економіка України мала тенденцію до зростання. Її темпи становили 2,2 %, а розмір внутрішніх капітальних інвестицій зріс на 25% до \$15 млрд. Проте, незважаючи на вищезгадане, обсяг прямих іноземних інвестицій за 2017 рік скоротились на \$1 млрд (з \$3,3 млрд у 2016р. до \$2,3 млрд у 2017р.), хоча і мали незначний зріст у 2016 р на 9,4% (рис.1).

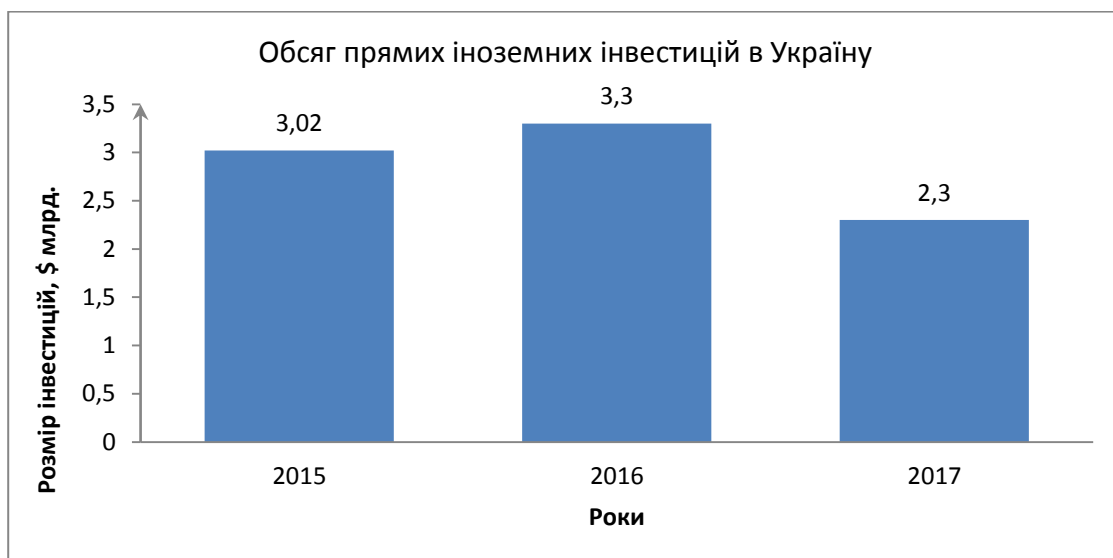

Рис. 1 - Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну за останні 3 роки

Аргументом є те, що темпи та розміри надходження прямих іноземних інвестицій в Україну є надзвичайно повільними, їх сучасний обсяг аж ніяк не відповідає ні потребам вітчизняної економіки, ні потенціалу іноземних інвесторів.

Основною мотивацією для іноземних інвесторів на українському ринку є: дешева, але кваліфікована робоча сила; довгостроковий потенціал ринку; наявність багатих природних ресурсів; місткий внутрішній ринок; наближеність до ринку Європейського Союзу [4, с. 24].

На противагу скороченню обсягу прямих іноземних інвестицій, український ринок угод злиття та поглинання проявив зростаючі темпи. Відповідно до бази даних M&A Ukraine, протягом 2017 року відбулось 60 угод злиття та поглинання з 11 країнами-інвесторами. Серед основних інвесторів виділяють в першу чергу резидентів країни (41 угода), Російську Федерацію (4 угоди) та Кіпр (3 угоди). Загалом в порівнянні з 2016 роком, ринок M&A зріс на 33% [3].

Серед найпривабливіших галузей та сфер діяльності для інвесторів в Україні були аграрний бізнес, банківська, фінансова, енергетична сфери та металургія, а також галузі високих технологій, так як в країні є у наявності ефективна освітня база для побудови експортно-орієнтованого IT-бізнесу.

Таким чином, український ринок M&A у 2017 році відзначився:

1. Збереженням тенденції до зростання (+33% за підсумками 2017 року).
2. Зростанням частки інвестицій резидентів країни у 1,5 рази порівняно з 2016 роком.
3. Найактивнішою сферою M&A став аграрно-промисловий сектор економіки, де спостерігалось укрупненням бізнесу аграрних холдингів.
4. Багато інвесторів звернули свою увагу на банківську, фінансову та енергетичну сфери.
5. У банківській сфері та металургії проявився вплив «прямого» російського капіталу завдяки продажу активів «наближеним особам».

Хоча й інвестиційний ринок є достатньо автономною системою, він виступає підсистемою загальної системи економіки країни [5, с.162]. І тому навіть найменші зміни у системі функціонування інвестиційного ринку ведуть до змін фактично в усіх сферах економічного життя країни. Створення

сприятливих умов для підвищення інвестиційної активності неодмінно призведе до зростання економіки всієї держави.

Наряду із визначенням позитивних тенденцій у формуванні інвестиційної привабливості національної економіки міжнародні експерти виділяють перешкоди та недоліки в державному управлінні, серед яких високий рівень корупції в країні та динаміка інфляційних процесів; недовіра інвесторів до судової системи; нестабільність національної валюти, що веде до високих валютних ризиків та валютних обмежень; високе податкове навантаження (загальний обсяг податків, які стягуються з підприємства фіскальною службою становить 51,9%, коли в країнах ОЕСР цей показник максимум сягає 40,9%); дефіцит фінансових ресурсів для забезпечення інвестиційно-інноваційних програм; недосконалість системи забезпечення інноваційної діяльності необхідними інвестиційними ресурсами; знос основних виробничих фондів; створення мораторію на розпорядження землею; неефективне забезпечення захисту права приватної власності; військовий конфлікт України з Росією.

Враховуючи вищевикладене, зростання інвестиційної активності на українському ринку буде можливе завдяки завершенню судової реформи та створенню антикорупційного суду; створенню вільного ринку землі (за попередніми даними відкритий ринок землі дасть можливість залучити до 49,1 млрд. інвестицій у розвиток аграрного сектору); підвищенню прозорості майнових реєстрів; лібералізації репатріації прибутків та запровадженню податку на виведений капітал замість існуючого податку на прибуток; створенню спеціальних територій з пільговим режимом (як зазначає Український інститут майбутнього це сприятиме щорічному додатковому залученню інвестицій у розмірі \$4 млрд.).

Отже, економічне зростання України тісно пов'язане із розвитком інвестиційного ринку, а створення сприятливих умов для інвестиційного середовища, підвищення інвестиційної привабливості є запорукою нашого успіху в майбутньому. При чому активізація інвестиційно-інноваційних

процесів в національній економіці неможлива без активної та ефективної державної політики.

Література:

1. У 2017 році прямі іноземні інвестиції у світі впали на 16% - ООН. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/u-2017-rotsi-prjami-inozemni-investitsiji-v-sviti-vpali-na-16-oon-2446911.html> (дата звернення 25.05.2018)
2. Хоменко О. Глобальний інвестиційний ринок: роль України (інфографіка) від 16 лист 2017. URL: https://uifuture.org/post/ukraina-u-globalnomu-investicijnomu-rinku-infografika_502 (дата звернення 27.05.2018)
3. Хоменко О. Український ринок інвестицій починає оживати від 07 лютого 2018. URL: https://uifuture.org/uk/post/pidsumki-ma-ugod-2017-ukrainskij-rinok-investicij-pocinae-ozivati_642 (дата звернення 25.05.2018)
4. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
5. Кудрявцева В. В. Проблеми функціонування інвестиційного ринку в Україні (досвід іноземних країн). *Економічна теорія та право*. 2015. №3 (22). С. 158-171.